

1. Obiekt

**ZESPÓŁ KOŚCIÓŁA PARAFIALNEGO
P.W. WNIĘBOWZIĘCIA NMP**

2. Czas powstania

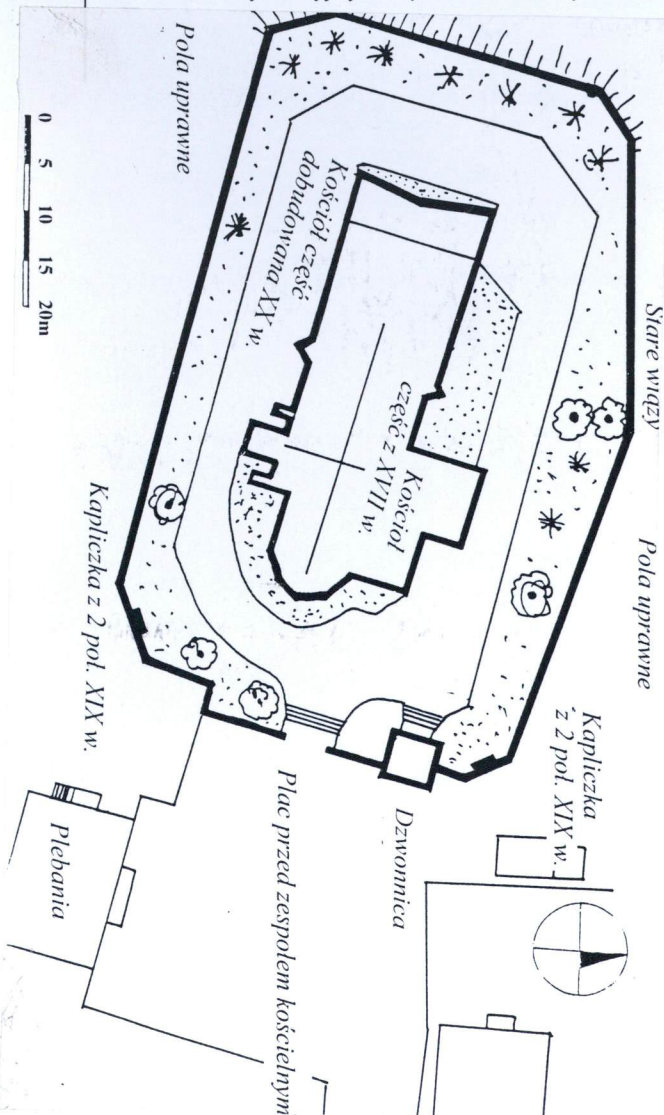
1629 r. – XX w.

3. Miejscowość

STRAWCZYN

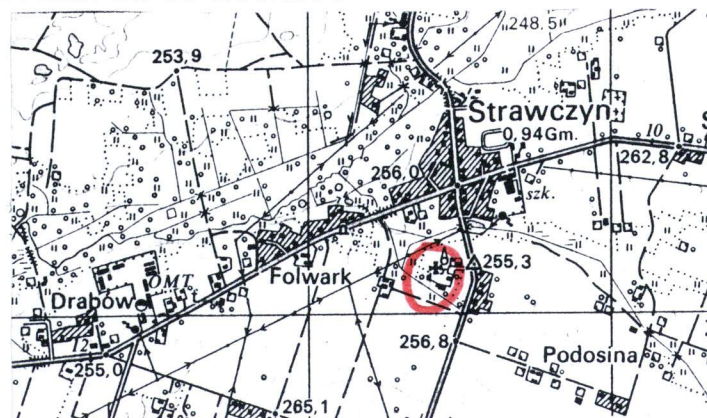
11. Zdjęcia, plan sytuacyjny, rzuty

Plan sytuacyjny zespołu kościoła parafialnego

WIDOK NA ZESPÓŁ OD WSCHODU

ORIENTACJA
1 : 25 000

4. Adres

Parafia Rzymskokatolicka
p.w. Wniebowzięcia NMP
26-067 Strawczyn , ul. Ogrodowa 12

5. Przynależność administracyjna

województwo świętokrzyskie
powiat kielecki
gmina Strawczyn

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Strawczyn Górny, Strawczyn Wielki,
w XVI w. - Strachczyn Podlesny i
Nagórny

7. Przynależność administracyjna przed 1999 r.

województwo kieleckie
gmina Strawczyn

8. Właściciel i jego adres

Parafia rzymskokatolicka p.w.
Wniebowzięcia NMP ,26-067
Strawczyn, ul. Ogrodowa 12

9. Użytkownik i jego adres

j. w.

10. Rejestr zabytków

wpisany jest tylko kościół

nr

data

281 z 15.02.1967

Strawczyn od średniowiecza był posiadłością Duninów – h. Łabędź (w XVI w. rozróżniany był Górny i Podleśny). W 1573 r. Strawczyn Podleśny posiadał Jakub Secygniowski; Górny (Wielki) – Duninowie. Zbigniewa Duninówna ok. 1547 r. poślubiła Stanisława Rawitę – Gawrońskiego.

Jej wnuk Krzysztof w 1629 r. ufundował w Strawczynie kościół parafialny (wcześniej wieś przynależała do parafii Chelmce), konsekrowany 1685. Gawrońcy posiadali nieopodal kościoła murowaną rezydencję, wzniesioną też w pocz. XVII w. której reliktów odsonięto w 1990 r.

W k. XVII w. dostawiono do kościoła od północy kaplicę Matki Boskiej Szkaplerznej poświęconą w 1700 r.

W 1835 r. kosztem Eustachego i Barbary z Prudnickich Kołłątajów – dziedziców dóbr strawczyńskich – wyremontowano kościół.

Wg opisu z 1836 r. przy kościele w Strawczynie stała dzwonnica drewniana („Dzwonnica jest za kościołem wychodząc wielkimi drzwiami z kościoła po prawej stronie, na słupach z niewielkim wiązaniem, reperacji potrzebuje”). Wokół cmentarza było ogrodzenie drewniane. Plebania drewniana – miała metrykę z 1 poł. XVIII w. (z 1733 r.).

Po 1842 r. kosztem Józefa Gagolnickiego – członka dozoru kościelnego parkan wokół kościoła zastąpiono murem.

Z 1860 r. zachował się plan zespołu kościoła – w związku z budową nowych zabudowań plebańskich i nową aranżacją placu. Zespół składał się wówczas z nawy, prezbiterium, zakrystii i przedsionka i drewnianej dzwonnicy – na prawo od bramy na cmentarz przykościelny. W linii ogrodzenia – na ściętych narożnikach cmentarza – stały cztery kapliczki murowane z wnękami.

Wg opisu z 1888 r. dzwonnica drewniana potrzebowała „restauracji”. Mur wokół kościoła pokrywał daszek z gontów, w dobrym stanie.

W k. XIX w. – za księdza Guliny (po 1890 r.) wystawiono dzwonnice murowaną i kupiono dzwony.

W 1934 r. dzwonnica murowana, tynkowana mieściła w sobie trzy dzwony. Cmentarz kościelny otaczał mur tynkowany nakryty płytami kamiennymi; odnotowano: „W nim cztery kapliczki po rogach do procesji na Boże Ciało, dwie bramki żeliwne...”.

c. d. pod pd. 13

Zespół kościoła parafialnego we wsi gminnej Strawczyn na pn. od Kielc, na obszarze Padolu Strawczyńskiego, nad Łośną (Wierną Rzeką). Zlokalizowany jest na południowym krańcu wsi, na stoku wzgórza – ze spadkiem w kierunku zachodnim – przy ul. Ogrodowej, odchodzącej na zachód od drogi do Promnika.

Plac przykościelny – na którego części był dawny cmentarz grzebalny – ma plan wydłużony na linii wsch. – zach. Jego środkową część zajmuje kościół parafialny, z prezbiterium zwróconym na wschód. Otacza go ogrodzenie w formie muru pełnego, z kamienia łamanego, otynkowane (lub na współcześnie wystawionych odcinkach – obrzucone zaprawą), pod nakrywami z piaskowca, tylko od wsch. z kutymi żelaznymi przesłami między murowanymi słupkami, na podmurówce. Wokół kościoła trawniki, alejka procesyjna z płyt betonowych, na krótkim odcinku z drobnej kostki betonowej w kolorze czerwonym; powierzchniowe kanały o betonowych korytkach, odprowadzające wodę.

Po stronie pn. – wsch. kościoła, w linii ogrodzenia – murowana wolnostojąca **dzwonnica** na planie kwadratu, prostopadłościenna, dwukondygnacyjna, pod daszkiem namiotowym, krytym blachą. W parterze – przejście bramne sklepione kolebką z lunetami, na piętrze drewniana konstrukcja podtrzymująca dzwony (dwa – z 1891 i 1787 r.). Elewacje dzwonnicy otynkowane, na cokole, podzielone gzymsem na dwie kondygnacje, zwieńczone gzymsem podokapowym. Zachodnia i wschodnia – prawie identyczne, w dole przeprute arkadą przejścia, o łuku koszowym; na piętrze trójosiowe (pośrodku otwór okienny, boczne otwory zablendowane). W bocznych elewacjach: północnej i południowej po jednym oknie. Przy zachodniej elewacji dzwonnicy schody piaskowcowe, jednobiegowe – z prostokątnego podestu, zaopatrzone w metalowe ażurowe balustrady, po których zejście na plac przykościelny.

Po stronie pd. dzwonnicy – krzyż drewniany; w odcinku wschodnim ogrodzenia dwuskrzydłowa kuta brama żelazna, przed którą od zach. również piaskowcowe schody, ujęte w metalowe balustrady.

Dwie identyczne **kapliczki** murowane, otynkowane, usytuowane w linii pełnego ogrodzenia, na jego krótkich prostych odcinkach ścinających prawie symetrycznie zachodnie narożniki placu przykościelnego. Każda z nich na planie wąskiego prostokąta, w formie zbliżona do prostopadłościennego wystającego ponad ogrodzenie, pod pulpitową nakrywą z płyt piaskowca. Na licu kapliczek, od strony placu – wnęka arkadowa o łuku odcinkowym, wsparta na dwóch masywnych słupach na cokołach. We wnęce, w ścianie zlicowanej z ogrodzeniem, pojedyncza płycina w formie leżącego prostokąta.

Po stronie pn. kościoła kilka starych wiązków; pozostałe nasadzenia – przeważnie kilkunastoletnie lub nowe „iglaki”.

Przed placem przykościelnym, od wsch. – niewielki plac otoczony luźną zabudową. Po jego stronie pd. murowana współczesna plebania. Z trzech pozostałych stron – za murem przykościelnym – łąki i pola uprawne. Nieopodal, po stronie zach. niewielki strumień płynący południkowo, za którym fundamenty i piwnice XVII-wiecznej rezydencji Gawrońskich.

c.d. p. 12 historia

Projekt rozbudowy kościoła o część zachodnią – na przedłużeniu nawy – sporządził Zdzisław Wiek w 1974 r. Zrealizowano go dopiero w 2 poł. l. 70-tych. Po 1987 r. powiększono plac przykościelny wg projektu arch. Tadeusza Borsy – w kierunku zachodnim, nadsypując go znacznie przy samym krańcu w celu wyrównania nawierzchni (teren uprzednio silnie opadał w kierunku zachodnim). Stare odcinki murowanego ogrodzenia pozostawiono tylko po stronie wsch. (z dwoma kapliczkami), pozostałe partie – z dwoma pozostałymi kapliczkami – rozebrano i wystawiono od nowa stosownie do nowych granic placu. Styl – kościół w części starej – barokowy, w części nowej – bezstylowy; dzwonnica z k. XIX w. w stylu eklektycznym; dwie kapliczki – bezstylowe.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa 3 150 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne sakralne	17. Użytkowanie obecne sakralne
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja 1970 – projekt ogrodzenia - 2 wersje - nie podpisany; rozbiórka starej plebani po stronie pd. kościoła , rozpoczęcie budowy nowej ... 1974 - Projekt rozbudowy kościoła.... , opr. Z. Wiek (w 2 poł. I. 70-tych XX w. zrealizowany) 1982 - Opinia geotechniczna o stanie podłoża gruntowego... , opr . P. Marynowski 1983 - 1985 - remont kapitalny starej części kościoła 1984 - poprawiono dzwonnice, rozebrano starą plebanię 1986 - Projekt ogrodzenia kościoła opr. T. Borsa 1987 - budowa nowego ogrodzenia zgodnie z w/w projektem , alejek procesyjnych, powiększenie placu przykościelnego.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) kościół parafialny – por. karta ewidencyjna kościoła (stan dobry, widoczne zużycia , zawilgocenia i ubytki tynków na elewacjach, brak opaski odwadniającej) ogrodzenie w stanie technicznym bardzo dobrym , wskazane ujednolicenie tj. otynkowanie wszystkich odcinków dzwonnica w stanie dobrym , widoczne w przejeździe bramnym ubytki tynków i jego odspojenia (za dużo cementu) ; elewacje z zaciekami , zabrudzone. Teren placu uporządkowany (niepotrzebnie wprowadzona nawierzchnia lejki procesyjnej z czerwonej kostki betonowej) , zieleń pielęgnowana, nowe oświetlenie.	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie			

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Archiwum Diecezji Kieleckiej . Akta konsystorskie parafii Strawczyn 1800-1938 , sygn. PS-23 ab

22. Bibliografia:

SGKP, T. 11, Warszawa 1890 , s. 39-5; J. Wiśniewski , Dekanat konecki , Radom 1913, s. 262-267 (s.320 rys. kościoła) , 462 –465 ; Kościół w Strawczynie , rys. J.Olszewski , 1903 (materiały po M. Rawicie - Witanowskim , PAN Warszawa , sygn. III-139) ; M. Rawita –Witanowski . Dawny powiat chęciński z ilustracjami prof. J. Olszewskiego ,opr. D. Kalina , ROSIOŚK Kielce 2001, s. 396-397 ; KZSP, T.III. Województwo kieleckie , z. 4, s. 57; Strawczyn . Dokumentacja historyczna i wnioski konserwatorskie , Zbigniew Lentowicz , Kielce 1971. ; L. Kajzer , Nieznany pałac (w :) „Spotkania z Zabytkami ” 1992, R. 16, nr 1 (59), s. 22-24.

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

Kościół w Strawczynie , rys. J.Olszewski , 1903 (materiały po M. Rawicie - Witanowskim , PAN Warszawa , sygn. III-1390) ; M. Rawita – Witanowski . Dawny powiat chęciński z ilustracjami prof. J. Olszewskiego ,opr. D. Kalina , ROSIOŚK ,Kielce 2001, s. 396-397.

24. Uwagi różne

25. Opracował

2006

Tekst J .L. Adamczyk

Plany, rysunki J .L. Adamczyk

Zdjęcia fotograficzne J .L. Adamczyk

Miejsce przechowywania płyty CD WUOZ Kielce , ul. Zamkowa 5.

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego.

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (data, nazwisko wypełniającego)

27. Załączniki

Wkładka 1

1. Miejscowość STRAWCZYN	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PAR.	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) Zdjęcia
-----------------------------	--	---

1. Widok kościoła parafialnego od pd.-wsch.
2. Kościół parafialny od strony pn.-zach.
3. Ogrodzenie placu przykościelnego i dzwonnica od zachodu.

Wkładkę założył:J.L.Adamczyk.....XI.2006.....r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów:WUOZ Kielce.....

Dzwonnica i kapliczka - widok od zachodu.

Plac przykościelny - widok z przejścia bramnego na kaplicę z XVII w.

Plac przykościelny po stronie pn. kościoła.

Kapliczka w linii ogrodzenia - po stronie pd. kościoła.

